

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	Археологічне право: традиції і перспективи
Викладач	Тупчієнко Микола Петрович, кандидат історичних наук, доцентдоцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(066) 6424-12-19
E-mail:	tupchy_mp@ukr.net
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Формат: очний (offline / face to face) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відеоконференцій Zoom, через електронну пошту, Viber за домовленістю.
Пререквізити	Для вивчення курсу здобувачі потребують базових знань з археології та давньої історії України

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни “Археологічне право: традиції і перспективи ” формування у здобувачів системних знань про історію становлення, традиції , проблеми та перспективи розвитку археологічного права, його реалізації пам’яткоохоронними установами та громадськими товариствами.

Завданнями дисципліни є набуття здобувачами здатності:

- розуміти комплексний характер об’єктів археологічної та палеоприродної спадщини;
- усвідомлювати формування традицій і закономірностей розвитку археологічного права;
- застосовувати механізми та засоби протидії правопорушенням у сфері археологічної спадщини;
- показати зв’язок минулої і сучасної традиції археологічного права Європи;
- охарактеризувати нормативно-правову базу діяльності пам’яткоохоронних установ і товариств;
- застосовувати на практиці понятійний апарат і норми археологічного права;
- подати загальну характеристику сучасної мережі пам’яткоохоронних установ України;
- розкрити правові засади та механізми взяття на облік об’єктів культурної спадщини.

1. Результати навчання

- У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**
  - історію формування вітчизняного та зарубіжного археологічного права;
  - механізми та засоби протидії правопорушенням у сфері археологічної спадщини;
  - нормативно-правову базу діяльності пам'яткоохоронних установ і товариств;
  - сучасної мережі пам'яткоохоронних установ України;
  - правові засади та механізми взяття на облік об'єктів культурної спадщини.;
  - способи пропаганди суспільної значимості археологічного права в питаннях пам'яткоохоронної діяльності.

вміти:

- застосовувати базові з археологічного права для організації пам'яткоохоронної і дослідницької діяльності;
- знаходити закономірності розвитку археологічного права у світі та в Україні;
- на основі одержаних знань прогнозувати напрямки подальшого розвитку археологічного права;
- налагоджувати стосунки пам'яткоохоронних інституцій з суспільством, створювати оптимальні умови для збереження археологічних пам'яток і об'єктів;
- надавати обґрунтовану консультативну допомогу по профілактиці правопорушень в царині охорони пам'яток і об'єктів археології в школах, вищих навчальних закладах в суспільстві.

набути соціальних навичок (soft-skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в професійному середовищі археологів, пам'яткоохоронців.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу в ЦНТУ; Положення про організацію вивчення вибіркового навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема. 1 «Археологічне право: традиції і перспективи» як наукова дисципліна

Тема. 2. Проблема комплексності об'єктів археологічної та палеоприродної спадщини

Тема. 3. Розвиток археологічного права в УРСР

Тема. 4. Правові основи охорони археологічної та палеоприродної спадщини в перше десятиліття незалежності України

Тема. 5. Виявлення та державний облік археологічної спадщини

Тема. 6. Система органів охорони пам'яток в Україні та їх повноваження у сфері охорони археологічної спадщини

Тема. 7. Правові засади функціонування пам'яток культурної спадщини в системі культури.

Тема. 8. Скарбошукацтво та «чорна археологія» як фактор руйнації пам'яток археології.

Змістовий модуль 2.

Тема 9. Європейська традиція археологічного права: романська та германська традиції
Тема 10 Приєднання України до Мальтійської конвенції і сучасне археологічне право
Тема12. Сучасний стан пам'яткоохоронної справи. Проблеми і завдання.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною системою, у тому числі: перший рубіжний контроль – 50 балів, другий рубіжний контроль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендована література

Основова

1.Акулов В.І. Міжнародне право охоронних культурних цінностей та його імплементація у внутрішньому праві України. К. 2013. 608 с.

2.Вечерський В.В. Порядок визначення та затвердження меж режимів використання зон охорони пам'яток. *Праці науково-дослідного інституту пам'яткоохоронних досліджень*. Вип. 5. К. 2010. С. 275-284.

3.Коваль Д.О. В ім'я мистецтва: міжнародно-правовий контекстуальний аналіз захисту культурних цінностей у зв'язку зі збройним конфліктом. Одеса. 2016. 418 с.

4.Кудерська Н.І. Адміністративно-правове регулювання охорони та збереження матеріальної культурної спадщини в Україні: теорія і практика. К. : НАКККіМ, 2013.

5.Малишев О. Мальтійська конвенція і превентивна археологія в Європі й Україні. (Дослідження та матеріали). К. 2017, 320 с.

Допоміжна

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про охорону культурної спадщини» щодо визначення поняття «пам'ятка культурної спадщини»». Відомості Верховної Ради (ВВР). 2017, № 34, С. 369

Закон України Про охорону археологічної спадщини *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2004, № 26, ст.361) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1626-15#Text>

Закон України «Про охорону культурної спадщини» № 1805-III —Прийнятий Верховною Радою України 8 червня 2000 року

Бітковський В., Собчук В., Пробийголова О. Археологічна спадщина і ОТГ. Методичні рекомендації. https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/670/SAU_OTG.pdf

Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
2. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libukr.html> – каталог національних бібліотек та інформаційних центрів України
3. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/libweb.html> – каталог національних бібліотек країн світу

4. <http://www.nbu.gov.ua/portal/books.html> – каталог електронних бібліотек України
5. <http://www.friends-forum.com/forum/printthread.php?t=5838&pp=30> – енциклопедії та словники
6. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/> – електронні наукові видання НБУ ім.В.І.Вернадського

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи Протокол. №1 від «29» серпня 2024 р.